

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

О.В. Орисенко
О.С. Васильєв
В.В. Вірченко
М.В. Шаповал

Автомобільний транспорт
Вступ до фаху

Навчальний посібник

Полтава 2018

УДК 656.13

Рецензенти: Ю.Л. Винников, д.т.н., проф. Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка;
О.В. Шульга, д.т.н., доц. Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка
Протокол № 1 від 27.09.2018 р.

Орисенко О.В., Васильєв О.С., Вірченко В.В., Шаповал М.В.
Автомобільний транспорт. Вступ до фаху: навчальний посібник. –
Полтава: ПолтНТУ, 2018. – 121 с.; іл.

В навчальному посібнику наведено відомості про автомобільний транспорт, як галузь суспільного виробництва, що відіграє важливу роль у економіці країни. Показано основні складові цієї галузі, їх функціонування як самостійних систем так і у складі загальної системи автомобільного транспорту. Розкрито основні особливості професійної діяльності та кваліфікаційні вимоги до фахівця за спеціальністю «Автомобільний транспорт». Також показано вплив автомобільного транспорту на навколишнє середовище.

Навчальний посібник призначено для студентів вищих навчальних закладів, котрі навчаються за спеціальністю «Автомобільний транспорт».

УДК 656.13

© О.В. Орисенко, О.С. Васильєв, В.В. Вірченко, М.В. Шаповал, 2018

ЗМІСТ

Передмова	5
1 Загальні відомості про транспорт	5
1.1 Види транспорту та його роль у економіці країни	6
1.2 Підсистеми автомобільного транспорту	11
2 Законодавство в галузі автомобільного транспорту	12
2.1 Закон України «Про автомобільний транспорт»	12
2.2 Закон України «Про транспорт»	18
2.3 Закон України «Про дорожній рух»	18
3 Характеристика професійної діяльності та кваліфікаційні вимоги до фахівця за спеціальністю «Автомобільний транспорт»	20
3.1 Об'єкти та види професійної діяльності	20
3.2 Вимоги до рівня підготовки	23
4 Автомобільні транспортні засоби	27
4.1 Виникнення та розвиток автомобілебудування	27
4.2 Класифікація автомобільних транспортних засобів	48
4.3 Індксація автомобільних транспортних засобів	59
4.4 Категорії автомобільних транспортних засобів, прийняті в державах-членах ЄС	61
4.5 Техніко-експлуатаційні показники автомобілів	63
5 Автомобільні шляхи сполучення	66
5.1 Види та призначення автомобільних доріг	66
5.2 Транспортно-експлуатаційні характеристики автомобільних доріг	71
5.3 Технічна класифікація доріг	71
6 Підприємства автомобільного транспорту	76
6.1 Автотранспортні підприємства (АТП)	76
6.2 Автообслуговуючі підприємства	81
6.3 Авторемонтні підприємства	89
7 Загальні відомості про автомобільні перевезення	94
7.1 Транспортний процес	94
7.2 Маршрути руху	97
7.3 Перевезення вантажів	98
7.3.1 Класифікація вантажів	98
7.3.2 Організація перевезення вантажів	99
7.4 Перевезення пасажирів	101
7.4.1 Автобусні перевезення	101
7.4.2 Таксомоторні перевезення	102
8 Технічна підготовка рухомого складу	104
8.1 Зміна технічного стану рухомого складу в процесі експлуатації	104
8.2 Призначення та принципові основи системи ТО й ремонту	106
8.3 Положення про технічне обслуговування і ремонт	108

9 Вплив автомобільного транспорту на навколишнє середовище .	113
9.1 Забруднення навколишнього середовища токсичними компонентами	113
9.2 Теплове забруднення	117
9.3 Шумовий фон	118
Література	120

ПЕРЕДМОВА

Важко собі уявити сучасний світ без автомобіля. Цей транспортний засіб по праву вважають одним із найгеніальніших винаходів людства. Автомобілі оточують нас всюди. Вони є надійними помічниками у вирішенні виробничих завдань, задоволенні побутових потреб, роблять яскравішим та змістовнішим наше дозвілля.

З кожним роком число автомобілів у світі зростає. Також стає набагато складнішою їхня будова. Якщо перші автомобілі більше нагадували собою візок для гужової упряжі, то сучасні – це якісно нові машини, в яких застосовується інтелектуальне керування механізмами та системами.

Проте, успішне функціонування автомобільного транспорту неможливе без досвідчених фахівців – інженерів-автомобілістів. Саме вони здійснюють розробку технологічних процесів, планують та організують роботи з ремонту та технічного обслуговування автомобілів і обладнання.

Сучасний автомобіль складається з понад десяти тисяч найрізноманітніших за функціональним призначенням деталей, серед яких декілька сотень є найбільш відповідальними і потребують найбільших затрат та високої кваліфікації при експлуатації.

Тому до інженера, яки працює у сфері автомобільного транспорту ставляться високі вимоги щодо володіння теоретичними знаннями та практичними навичками.

Завдання курсу «Вступ до фаху» – надати студентам початкові відомості про спеціальність 274 «Автомобільний транспорт» та розкрити особливості вибраної професії.